

УДК 341.17

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-12\(26\)-84-95](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-12(26)-84-95)

Драчов Олексій Вікторович кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, Національний авіаційний університет, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0003-4823-4546>

ЄДИНИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК ЄВРОПЕЦЬСОГО СПІВТОВАРИСТВА, ЯК СКЛАДОВА ЄДИНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ СПІЛЬНОТИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

Анотація. В 50-х роках ХХ-го ст., а саме з прийняттям Римського договору 1957 року Європа започаткувала створення єдиного співтовариства, яке мало охоплювати різні сфери життя. Саме це стало передумовою формування єдиного фінансового ринку ЄС, який у свою чергу складається з трьох основних напрямків: банківському, страховому секторах та секторі капіталів та цінних паперів.

При цьому, акцентовано увагу на тому, що страховий ринок стає все більш потужною рушійною силою розвитку економіки спільноти та забезпечення її стабільності. Формування та розвиток єдиного спільного страхового ринку спільноти мало свої етапи розвитку, які умовно можна поділити на 5 ключових етапи:

- 1) 1973-1979 рр. - директиви першого покоління;
- 2) 1988-1990 рр. - директиви другого покоління;
- 3) 1992-2000 рр. – директиви третього покоління;
- 4) 2000-2011 рр. - директиви четвертого покоління;
- 5) 2011 року - по теперішній час – новий етап у розвитку страхового ринку ЄС, пов'язаний зі створенням Європейського агентства зі страхування і професійних пенсій (EIOPA).

Автором підкреслено, що кожен з цих етапів характеризується своєю специфікою. Першому етапу притаманний запровадження єдиного понятійного апарату, єдиної класифікації видів страхової діяльності, були встановлені єдині правила формування резервів страхових компаній тощо. Другий етап значно покращив регулювання страхової діяльності за рахунок конкретизації ризиків life та non-life страховиків, а також було визначено хто здійснює нагляд за страховими компаніями в залежності від ризиків. Для третього етапу було характерно запровадження «європейського паспорту» страховиків, визначені регуляторні органи, що здійснюють нагляд за страховою діяльністю, а також запроваджено взаємне визнання систем

державного регулювання страхової діяльності. Четвертий етап характерний більш комплексним підходом щодо регулювання не тільки страхових, а й інших видів фінансових послуг в ЄС, що вилилося в прийняття нормативно-правих актів, які відомі як «Solvency». П'ятий і кінцевий етап характерний системними змінами в регулюванні комплексної фінансової системи ЄС, прийняттям «Solvency II», створенням нової системи Європейських фінансових регуляторів тощо.

Ключові слова: Європейський Союз, єдиний фінансовий ринок ЄС, єдиний страховий ринок ЄС, Римський договір 1957 року, Директива ЄС, Регламент ЄС, процедура Ламфалуссі, система європейських фінансових регуляторів, європейський орган зі страхування та пенсійних фондів.

Drachov Oleksii Viktorovych Candidate of legal sciences, associate professor, associate professor of the Department of International Law and Comparative Law, National Aviation University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-4823-4546>

THE SINGLE INSURANCE MARKET OF THE EUROPEAN COMMUNITY AS A COMPONENT OF THE SINGLE FINANCIAL MARKET OF THE COMMUNITY: ESTABLISHMENT AND TODAY

Abstract. In the 50s of the 20th century, namely with the adoption of the Rome Treaty in 1957, Europe initiated the creation of a single community that was supposed to cover various spheres of life. This became a prerequisite for the formation of a single financial market of the EU, which in turn consists of three main areas: banking, insurance and capital and securities sectors.

At the same time, attention is focused on the fact that the insurance market is becoming an increasingly powerful driving force for the development of the community's economy and ensuring its stability. The formation and development of the common common insurance market of the community had its own stages of development, which can be conventionally divided into 5 key stages:

- 1) 1973-1979 - directives of the first generation;
- 2) 1988-1990 - directives of the second generation;
- 3) 1992-2000 – directives of the third generation;
- 4) 2000-2011 - directives of the fourth generation;
- 5) 2011 - to the present - a new stage in the development of the EU insurance market, associated with the creation of the European Insurance and Occupational Pensions Agency (EIOPA).

The author emphasizes that each of these stages is characterized by its own specificity. The first stage is characterized by the introduction of a unified conceptual apparatus, a unified classification of types of insurance activity, unified

rules for the formation of reserves of insurance companies, etc. were established. The second stage significantly improved the regulation of insurance activity by specifying the risks of life and non-life insurers, and it was also determined who supervises insurance companies depending on the risks. The third stage was characterized by the introduction of the "European passport" of insurers, the identification of regulatory bodies that supervise insurance activities, and the introduction of mutual recognition of systems of state regulation of insurance activities. The fourth stage is characterized by a more complex approach to the regulation of not only insurance, but also other types of financial services in the EU, which resulted in the adoption of regulatory acts known as "Solvency". The fifth and final stage is characterized by systemic changes in the regulation of the EU complex financial system, the adoption of Solvency II, the creation of a new system of European financial regulators, etc.

Keywords: European Union, EU single financial market, EU single insurance market, Treaty of Rome 1957, EU Directive, EU Regulation, Lamphalussi procedure, system of European financial regulators, European Insurance and Pension Fund Authority.

Постановка проблеми. Структурні інтеграційні процеси, що були закладені в Європі після другої світової війни в 50-х роках минулого століття вилилися в укладення Римського договору 1957 року, що заклав підвалини формування єдиного фінансового ринку ЄС. Цей єдиний фінансовий ринок у свою чергу має більш ефективно сприяти перетворенню Європи в «єдиний організм». При цьому було визначено, що основні складові такого ринку базуються на трьох ключових напрямках: банківському, страховому секторах та секторі капіталів та цінних паперів.

Побудова ефективного, інтегрованого страхового ринку у свою чергу потребує уніфікації її регулювання, як на щаблі окремих країн, так і рівні загальноєвропейському. Очевидним є те, що країни ЄС у цьому аспекті випередили інших. Тому проаналізувати досвід формування галузі страхового ринку в ЄС залишається актуальним, особливо в контексті євроінтеграційних процесів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання страхового ринку Європейського співтовариства, розглядалися в роботах Андрущенко Л., Андрущенко І., Балдич Н., Богомаз Н., Водолазська О., Войтович Л., Дегтяр А., Дмитренко Г., Єдинак Т., Калюжний Р., Кучеренко В., Крупка І., Пацурія Н., Тринчук В., Федорова Н., Школьник І., Sułkowska W. та інших вчених.

Метою статті є аналіз становлення, формування та розвитку регулювання страхової діяльності в Європейському Союзі.

Виклад основного матеріалу. Процес побудови єдиного загального фінансового ринку та страхового, як його ключової ланки в ЄС відбувається вже досить давно. При цьому саме страховий ринок стає все більш потужною рушійною силою розвитку економіки спільноти та забезпечення її стабільності. Щорічні обсяги обороту капіталу страхових компаній майже дорівнює показникам банківського капіталу. Особливо це простежується в контексті приймання участі страховиків в інвестуванні європейської економіки. З іншої сторони ключовим питанням залишається захист інтересів споживачів страхових послуг, розвиток страхових продуктів, їх інтеграція з новими продуктами в суміжних сферах фінансових послуг тощо.

Як було зазначено, загальний процес формування єдиного фінансового ринку був започаткований в 1957 році разом із прийняттям Римського договору. Тем не менш в кожному із трьох напрямків європейський законодавець здійснював свої кроки щодо подальшої уніфікації та створення єдиної нормативно-правової бази регулювання.

Аналізуючи формування та розвиток єдиного страхового ринку в ЄС слід відзначити, що він також має свої етапи, яких вирізняється п'ять, а саме:

- 1) 1973-1979 рр. - директиви першого покоління;
- 2) 1988-1990 рр. - директиви другого покоління;
- 3) 1992-2000 рр. – директиви третього покоління;
- 4) 2000-2011 рр. - директиви четвертого покоління;
- 5) 2011 року - по теперішній час – новий етап у розвитку страхового ринку ЄС, пов'язаний зі створенням Європейського агентства зі страхування і професійних пенсій (EIOPA).

Перший етап розпочався в 70-ті роки з прийняттям двох базових Директив: першої Директиви Ради 73/239/ЕЕС [1] на види страхування інші ніж страхування життя та відповідно першої Директиви 79/267/ЕЕС [2] про страхування життя. Основні положення цих директив зводилися до наступних:

- було запроваджено понятійний апарат щодо різних видів страхування, який умовно зводиться до поділу страхових організацій на організації, що здійснюють страхування життя та інше ніж страхування життя;
- була визначена уніфікована термінологічна база, яка використовується в законодавстві, що регулює страхову діяльність у країнах спільноти;
- встановлена єдина класифікація видів страхування як зі страхування життя, так і зі страхування іншого, ніж страхування життя та створено передумови до запровадження єдиної ліцензії для страхових компаній, що здійснюють свою діяльність на території ЄС;
- встановлені однакові правила до формування й складу страхових резервів страхових компаній;
- єдиний розмір нормативу платоспроможності й гарантійного фонду страхової організації тощо.

На другому етапі було прийнято дві Директиви Ради 88/357/ЄЕС [3] та 90/619/ЄЕС [4] які вводили відповідні зміни до двох попередніх нормативно-правових актів, що зводилися до наступних положень:

- були запровадженні уніфіковані принципи оцінки фінансового стану страхових компаній;
- було доповнено класифікацію ризиків у страхуванні non-life: на «великі» ризики, до яких належали: промислові, комерційні та фінансові ризики вище певного рівня, а також «масові» ризики, тобто ризики окремих клієнтів;
- класифікація ризиків в категорії страхування life було покладено принцип активного та пасивного страхування життя: в першому випадку ініціатива належала страховій компанії, в другому страхувальникові;
- страховий нагляд здійснювався залежно від ризиків: а) при страхуванні великих ризиків інших, ніж страхування життя, і для пасивного страхування життя наглядові функції здійснює орган держави місця розташування головної компанії; б) при страхуванні масових ризиків інших, ніж страхування життя, і для активного страхування життя наглядові функції здійснює орган держави місцезнаходження об'єкта страхування [5, с. 15].

Тим не менш не зважаючи на доповнення Директив першого покоління, Директиви другого покоління містили ряд суттєвих труднощів в реалізації, особливо щодо визначення розбіжності між «великими ризиками» та «масовими ризиками», а також виникла значна плутанина в визначенні пасивного та активного принципу страхування життя. Все це призвело до запровадження цілої низки нормативно-правових актів спільноти щодо страхування в тому числі Директив третього покоління, які були прийняті в 90-х роках минулого століття.

Таким чином до третього покоління Директив зокрема відносяться наступні, Директива Ради 92/49/ЄЕС [6], Директива Ради 92/96/ЄЕС [7], які безпосередньо вносили зміни до попередніх редакцій нормативно-правових актів, які визначали правила здійснення страхової діяльності life та non-life страхових на території спільноти. Ці Директиви регламентували наступну діяльність:

- була запроваджена система «Європейський паспорт», яка вводила концепцію «єдиної ліцензії» для страхових організацій країн ЄС;
- взаємне визнання систем державного регулювання страхової діяльності держав ЄС;
- нагляд за діяльністю страхових покладался на державні органи реєстрації такої страхової організації, незалежно від диференціації страхових ризиків, введених Директивами Другого покоління;

– спрощення здійснення інвестицій коштів страхових резервних і гарантійних фондів страхових компаній. При цьому відповідно до суміжних нормативно-правових актів така інвестиційна діяльність регулюється фінансово-правовими нормами, що містяться в законодавстві держави, на території якої вона заснована, а не нормами держав, де страхова компанія фактично здійснює страхову діяльність.

Крім того, 90-ті роки минулого століття ознаменувалися прийняттям не менш важливих актів в сфері страхування, які мають вагомий вплив на цю сферу. Отже крім вищезазначених Директив були також прийняті наступні: Директива Ради 91/674/ЄЕС Про річну звітність і консолідовану звітність страхових підприємств; Директиви Ради 91/675/ЄС щодо створення Комітету зі страхування (Insurance Committee / IC) — регуляторного та законодавчого органу управління; Директива Ради 92/48/ЄС Рекомендація Комісії «Щодо страхового посередництва»; Директиви Ради 77/92/ЄЕС Щодо заходів зі спрощення здійснення свободи підприємництва й свободи надання послуг стосовно діяльності страхових агентів та брокерів тощо.

Таким чином ми бачимо, що квінтесенцією базової уніфікації законодавства ЄС щодо фінансових ринків була проведена в 90-ті роки минулого століття та характеризується прийняттям принципу «єдиної ліцензії» в усіх трьох сферах правового регулювання: банківській, страховій та ринків капіталів та цінних паперів. Особливості цього принципу в страховій сфері полягали в наступному:

- були запровадженні єдині організаційно-правові норми щодо створення страхових організацій;
- введення обмежень стосовно здійснення діяльності. Страхові компанії мають здійснювати лише страхову діяльність;
- страхові компанії мають обов'язок на найближчий період своєї діяльності надавати схеми страхових операцій (бізнес-план, прогноз результатів тощо);
- необхідність мати страховий фонд, який буде покривати зобов'язання страховика перед страхувальником. Розмір таких фондів різнився від організаційно-правової форми страхової компанії, а також залежить від видів страхування та від обсягу операцій страхової компанії;
- управління страховою компанією має здійснюватися надійними та кваліфікованими менеджерами. Були визначені необхідні вимоги до керівництва страховою компанією, яке має, перед усім, діяти в інтересах страхувальників;
- були визначені критерії щодо чесності та добропорядності власників (для акціонерних товариств) та членів (для взаємних товариств). Вони не

повинні мати кримінального минулого, перебувати під слідством та мати бездоганну ділову репутацію тощо.

Прийняття четвертого покоління директив в сфері страхування йшло паралельно з вже зазначеними реформами (плану дій в сфері інтеграції фінансових ринків ЄС, FSAP та процесу Ламфалуссі). Рамках цього етапу європейським законодавцем було прийнято ряд нових директив та доповнень до діючих директив, а саме Директива 2002/12 ЄС від 5 березня 2002 «Про вимогу щодо платоспроможності для компаній зі страхування життя (замінена Директивою Європи 2002/83 / ЄС) [8]; Директива 2002/13/ЄС запровадила зміни до Директиви 73/239/ЄЕС у частині визначення маржі платоспроможності для страховиків, що здійснюють страхування інше, ніж страхування життя, ці нормативно-правові акти отримали назву «Solvency I». Основною ціллю цього комплексу документів було захист інтересів споживачів страхових послуг та захист від шахрайства, шляхом покращення показників платоспроможності страхових компаній та контролю за їх дотриманням, захисту прав споживачів страхових послуг, регулювання діяльності страхових посередників тощо.

Можна сміливо стверджувати, що «Solvency» – це фундаментальний перегляд всіх попередніх Директив в сфері страхової діяльності. Основою метою впровадження якої було посилення захищеності власників полісів в ЄС. В цьому нормативному документі було поєднано дві сфери, а саме: страхової та інвестиційної діяльності загалом, та оцінці інвестиційного ризику зокрема. Таким чином саме оцінка ризику має лежати, як основний базис оцінки вимог до розміру власного капіталу і капіталу різних фондів. Крім того запровадження цього комплексу документів було направлено на посилення нагляду за страховими компаніями шляхом гармонізації методів і інструментів контролю.

Варто зазначити, що в рамках дії цього етапу було започатковано та розроблено Директиву 2009/138/ЄС [9] (так звана Solvency II). Тим не менш цю Директиву можна справедливо віднести до останнього п'ятого етапу. Адже незважаючи на те, що вона була прийнята у 2009 році, повноцінне її впровадження відбулося у 2016 році і було наслідком повноцінної реформи, яка відбулася щодо регулювання фінансового ринку ЄС після світової кризи. Проекту Solvency II значною мірою сприяла і нова структура європейських комітетів, що регулюють діяльність учасників фінансових ринків, що формується в рамках згаданого вище процесу Ламфалуссі, а саме створенням системи Європейських фінансових регуляторів (ESA), Європейської системи фінансового нагляду (ESFS), Європейської ради із системних ризиків (ESRB) та створені за пропозицією Європейської комісії три системні органи, а саме: Європейський орган з ринків цінних паперів (ESMA); Європейський

банківський орган (ЕВА); Європейський орган зі страхування та пенсійних фондів (ЕІОРА). Саме останній розробив структуру Solvency II.

Відповідно дія Директиви «Solvency II» розповсюджується на всі страхові та перестрахові компанії якщо вони:

- щорічний валовий прибуток від обсягу підписаних премій підприємства становить більше як 5 млн. євро;
- валовий обсяг технічних резервів включно з загальним доходом від повернення сум, які підлягають відшкодуванню, відповідно до договорів про перестраховування та зобов'язань спеціальних юридичних осіб, перевищує 25 млн. євро;
- сукупність розміру технічних резервів страхової компанії, яка входить до групи перевищує 25 млн. євро;
- діяльність страхових організацій відноситься до послуг зі страхування чи перестраховування;
- страхування та інвестування включають страхування ризиків відповідальності, некредитоспроможності та фінансових втрат, за винятком випадків, коли останні є додатковими ризиками іншого класу;
- діяльність страхових організацій стосується послуг із перестраховування. Фінансова вартість яких перевищує 0,5 млн. євро від загального обсягу підписаних премій, або 2,5 млн. євро від валового доходу від повернення сум технічних резервів, які підлягають відшкодуванню, відповідно до договорів про перестраховування та зобов'язань спеціальних юридичних осіб, або більше 10% від загального обсягу підписаних премій чи понад 10% валового доходу від повернення сум технічних резервів, які підлягають відшкодуванню, відповідно до договорів про перестраховування та зобов'язань спеціальних юридичних осіб [10].

Сама структура цього нормативно-правового акту складається з трьох компонентів: кількісних вимог щодо платоспроможності, якісних вимог щодо платоспроможності та вимог щодо ринкової дисципліни. Перша компонента (кількість) стосується вимог стосовно розміру мінімального капіталу, розрахунки достатності капіталу, тобто необхідна платоспроможність, вимоги до перестраховування та визначення заходів щодо зниження ризиків діяльності, нормативи щодо розрахунків технічних активів тощо. Друга компонента націлена на визначення якісних характеристик платоспроможності, а саме: впровадження ефективного ризик-менеджменту включно з внутрішнім контролем та аудитом, розробка власної системи оцінки ризиків і платоспроможності (ORSA), вимоги до розроблення й провадження транспарентної структури власності та менеджменту компанії, відповідність активів й зобов'язань страховика, визначення яким чином здійснюються актуарні розрахунки в компанії щодо оцінки капіталу та співвідношення його

з ризиками, визначення обов'язків регуляторів, їх прозорість та функціонування наглядових органів тощо. Третя компонента, а саме ринкова дисципліна направлена на: прозорість з метою зміцнення ринкових механізмів, публічне розкриття інформації та порядок надання інформації наглядовим органам (регуляторам) [11, с. 259].

Також необхідно підкреслити, що контексті реформи, яка була проведена починаючи з 2009 року регулювання та нагляд за банківською, страховою та діяльністю з цінних паперів та капіталів була проведена комплексна реформа структури органів Спільноти в рамках якої були створенні система Європейських фінансових регуляторів (ESA), Європейська система фінансового нагляду (ESFS), Європейська рада із системних ризиків (ESRB) та три системні комісії: Європейський орган з ринків цінних паперів (ESMA); Європейський банківський орган (EBA); Європейський орган зі страхування та пенсійних фондів (EIOPA).

Важливо підкреслити, що основною стратегією Європейського союзу на сьогодні є «Стратегія розумного та сталого розвитку...» [12], в той же час досягнення цілей, що закріплені в цій стратегії, перед усім потребують формування відповідного регуляторного середовища завдяки якому, як загальний фінансовий ринок ЄС, так і фінансові ринки окремих країн-учасниць будуть ефективними і безпечними. Таким чином реформування фінансової системи, відновлення належного, здорового, стабільно функціонуючого фінансового сектору, який здатний фінансувати реальну економіку є одним із пріоритетів Спільноти.

Тим не менш заходи, які керівні органи ЄС окреслили, як необхідні для реалізації цієї стратегії, мають своє коріння в саміті країн G20, таким чином вони були узгоджені не тільки країнами ЄС, але перед усім провідними країнами світу. Таким чином в рамках вище зазначеної стратегії розвитку Європа 2020 можна виокремити такі наміри:

- запровадження скоординованих реформ щодо нагляду за фінансовим сектором;
- усунення прогалин в праві, що має сприяти прозорості, стабільності та підзвітності, зокрема щодо деривативів та ринкової інфраструктури;
- посилення пруденційних правил, правил бухгалтерського обліку та захисту споживачів шляхом створення єдиного європейського зводу законів, що охоплює всіх фінансових учасників та фінансові ринки відповідно;
- посилення корпоративного управління фінансових установ, особливо в сфері визначення та управління ризиками;
- формування та впровадження амбітної стратегії для ефективного запобігання боротьби з можливими фінансовими кризами в майбутньому.

Наведені позиції засвідчують, що з питань сталого розвитку фінансових ринків по відношенню до їх стабільності і ефективний нагляд за їх функціонуванням є предметом особливої уваги Європейського Союзу. Саме проект єдиного банківського союзу, або спільного європейського ринку капіталу, можна цілком віднести до діяльності в рамках зазначених вище заходів. Отже, стратегія розвитку підготовлена ЄС підкреслює необхідність підтримки сталого розвитку фінансових ринків у контексті сталого розвитку економік держав-членів.

Висновки. Підсумовуючи вище зазначене варто зазначити те, що регулювання страхової діяльності в ЄС відбувалося в рамках формування єдиного фінансового ринку спільноти, який базується на трьох основних напрямках: банківська діяльність, страхова діяльність та діяльності в сфері капіталів та цінних паперів. Шлях який був пройдений включає в себе чимало документів з цих напрямків, а саме: базовий документ, який заложив основи такої побудови це Римський договір 1957 року, Перша та Друга банківська директиви, Перша, Друга та Третя страхові директиви, Директиви Solvency I та II, Директив щодо ринків капіталів та інвестиційних інструментів, які трансформувалися в MiFID I та MiFID II, а також MiFIR та які поступово зміцнювали інтеграційні процеси в середині ЄС, а також посиленням вимог щодо капіталу, нагляду, впровадженням «паспорту ЄС» (єдиної ліценції), визначення ризик профілю та системності тих чи інших кредитних установ, інвестиційних компаній та страхових організацій які стали наслідком реакції на виклики, що були викликані кризою 2007 – 2009 рр., що без умовно сприяє створенню транспарентного та уніфікованого єдиного фінансового ринку в ЄС.

Література:

1. Перша Директива Ради 73/239/ЄЕС "Щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень стосовно започаткування та ведення діяльності прямого страхування, іншого, ніж страхування життя" від 24 липня 1973 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_281#Text
2. Перша директива Ради 79/267/ЄЕС "Щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень стосовно започаткування та ведення діяльності прямого страхування життя" від 5 березня 1979 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_286
3. Друга Директива Ради 88/357/ЄЕС "Щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень стосовно прямого страхування, іншого, ніж страхування життя, і визначає положення для спрощення ефективного користування свободою надання послуг та про внесення змін до Директиви 73/239/ЄЕС" від 22 червня 1988 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_188#Text
4. Директива Ради (90/619/ЄЕС) "Щодо узгодження законів, постанов та адміністративних положень, які стосуються прямого страхування життя, визначає положення для спрощення ефективного користування свободою надання послуг та вносить зміни до Директиви 79/267/ЄЕС" від 8 листопада 1990 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_185#Text

5. Богомаз Н. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку країн ЄС. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. 2008. Вип. 106. С. 13 – 18 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2008_106_6

6. Директива Ради 92/49/ЄЕС "Щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень, які стосуються прямого страхування, іншого, ніж страхування життя, та про внесення змін до Директив 73/239/ЄЕС і 88/357/ЄЕС (третя Директива, яка стосується страхування, іншого, ніж страхування життя) від 18 червня 1992 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_290#Text

7. Директива Ради 92/96/ЄЕС "Щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень, які стосуються прямого страхування життя та про внесення змін до директив 79/267/ЄЕС і 90/267/ЄЕС (третя директива, яка стосується страхування життя)" від 10 листопада 1992 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_186#Text

8. Директива 2002/12/ЄС Європейського Парламенту та Ради "Що вносить зміни і доповнення до Директиви Ради 79/267/ЄЕС щодо вимог до запасу платоспроможності для підприємств, що займаються страхуванням життя" від 5 березня 2002 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_229

9. Директива Європейського Парламенту і Ради 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року про започаткування та ведення діяльності у сфері страхування та перестрахування (Платоспроможність II) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_039-09#Text

10. Solvency II Glossary [Electronic resource] / CEA–Groupe Consultatif. – March 2007. – 68 p. – Mode of access : http://www.gcactuaries.org/documents/sol2_glossary_final_160307.pdf – Title from the screen

11. Виговська В.В. Специфіка підходів до управління безпекою страхового ринку у країнах Європейського Союзу. Причорноморські економічні студії. 2016. № 11. С. 256 – 263.

12. Europa 2020: strategia Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia URL: <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/europe-2020-the-european-union-strategy-for-growth-and-employment.html>

References:

1. Persha Dyrektyva Rady 73/239/IeES "Shchodo uzgodzhennia zakoniv, pidzakonnykh ta administratyvnykh polozhen stosovno zapochatkuvannia ta vedennia diialnosti priamoho strakhuvannia, inshoho, nizh strakhuvannia zhyttia" [First Council Directive 73/239/EEC "On the harmonization of laws, regulations and administrative provisions relating to the establishment and conduct of direct insurance other than life insurance"] vid 24 lypnia 1973 roku zakon.rada.gov.ua Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_281#Text [in Ukrainian]

2. Persha dyrektyva Rady 79/267/IeES "Shchodo uzgodzhennia zakoniv, pidzakonnykh ta administratyvnykh polozhen stosovno zapochatkuvannia ta vedennia diialnosti priamoho strakhuvannia zhyttia" [First Council Directive 79/267/EEC "Regarding the coordination of laws, by-laws and administrative provisions regarding the initiation and conduct of direct life insurance"] vid 5 bereznia 1979 roku zakon.rada.gov.ua Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/go/994_286 [in Ukrainian]

3. Druha Dyrektyva Rady 88/357/IeES "Shchodo uzgodzhennia zakoniv, pidzakonnykh ta administratyvnykh polozhen stosovno priamoho strakhuvannia, inshoho, nizh strakhuvannia zhyttia, i vyznachaie polozhennia dlia sproshchennia efektyvnoho korystuvannia svobodoiu nadannia posluh ta pro vnesennia zmin do Dyrektyvy 73/239/IeES" [Second Council Directive 88/357/EEC "On the approximation of laws, regulations and administrative provisions relating to direct insurance other than life insurance and laying down provisions for facilitating the effective use of the freedom to provide services and amending Directive 73/239/EEC"] vid 22 chervnia 1988 roku zakon.rada.gov.ua Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_188#Text [in Ukrainian]

4. Dyrektyva Rady (90/619/IeES) "Shchodo uzgodzhennia zakoniv, postanov ta administratyvnykh polozhen, yaki stosuiutsia priamoho strakhuvannia zhyttia, vyznachaie polozhennia dlia sproshchennia efektyvnoho korystuvannia svobodoiu nadannia posluh ta vnosyt zminy do Dyrektyvy 79/267/IeES" [Council Directive (90/619/EEC) "Concerning the harmonization of laws, regulations and administrative provisions relating directly to life insurance, defining provisions to facilitate the effective use of the freedom to provide services and amending Directive 79/267/EEC"] vid 8 lystopada 1990 roku zakon.rada.gov.ua Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_185#Text [in Ukrainian]

5. Bogomaz, N. (2008) Bohomaz N. Problemy ta perspektyvy rozvytku strakhovoho rynku krain YeS [Problems and prospects of development of the insurance market of the EU countries]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenko. - Bulletin of the Kyiv National University named after T. Shevchenko. Issue 106. P. 13 – 18 Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2008_106_6 [in Ukrainian]

6. Dyrektyva Rady 92/49/IeES "Shchodo uzgodzhennia zakoniv, pidzakonnykh ta administratyvnykh polozhen, yaki stosuiutsia priamoho strakhuvannia, inshoho, nizh strakhuvannia zhyttia, ta pro vnesennia zmin do Dyrektyv 73/239/IeES i 88/357/IeES (tretia Dyrektyva, yaka stosuietsia strakhuvannia, inshoho, nizh strakhuvannia zhyttia) [Council Directive 92/49/EEC "On the approximation of laws, regulations and administrative provisions relating to direct insurance other than life insurance and amending Directives 73/239/EEC and 88/357/EEC (the third Directive concerns insurance other than life insurance)] vid 18 chervnia 1992 roku zakon.rada.gov.ua Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_290#Text [in Ukrainian]

7. Dyrektyva Rady 92/96/IeES "Shchodo uzgodzhennia zakoniv, pidzakonnykh ta administratyvnykh polozhen, yaki stosuiutsia priamoho strakhuvannia zhyttia ta pro vnesennia zmin do dyrektyv 79/267/IeES i 90/267/IeES (tretia dyrektyva, yaka stosuietsia strakhuvannia zhyttia)" [Council Directive 92/96/EEC "On the approximation of laws, regulations and administrative provisions relating to direct life insurance and amending Directives 79/267/EEC and 90/267/EEC (Third Directive relating to life insurance)"] vid 10 lystopada 1992 roku zakon.rada.gov.ua Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_186#Text [in Ukrainian]

8. Dyrektyva 2002/12/IeS Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady "Shcho vnosyt zminy i dopovnennia do Dyrektyvy Rady 79/267/IeES shchodo vymoh do zapasu platospromozhnosti dlia pidpriemstv, shcho zaimaiutsia strakhuvanniam zhyttia" [Directive 2002/12/EC of the European Parliament and of the Council "Amending Council Directive 79/267/EEC on Solvency Reserve Requirements for Life Insurance Undertakings"] vid 5 bereznia 2002 roku zakon.rada.gov.ua Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/go/994_229 [in Ukrainian]

9. Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu i Rady 2009/138/IeS vid 25 lystopada 2009 roku pro zapochatkuvannia ta vedennia diialnosti u sferi strakhuvannia ta perestrakhuvannia (Platospromozhnist II) [Directive of the European Parliament and of the Council 2009/138/EC of November 25, 2009 on the establishment and conduct of activities in the field of insurance and reinsurance (Solvency II)] zakon.rada.gov.ua Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_039-09#Text [in Ukrainian]

10. Solvency II Glossary [Electronic resource] / CEA–Groupe Consultatif. – March 2007. – 68 p. – Mode of access : http://www.gcactuaries.org/documents/sol2_glossary_final_160307.pdf – Title from the screen [in English]

11. Vygovska, V.V. (2016) Spetsyfika pidkhodiv do upravlinnia bezpekoiu strakhovoho rynku u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [The specifics of approaches to the management of insurance market security in the countries of the European Union]. Prychornomorski ekonomichni studiia - Black Sea Economic Studies. No. 11. P. 256 – 263. [in Ukrainian]

12. Europa 2020: strategia Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia URL: <https://eur-lex.europa.eu/PL/legal-content/summary/europe-2020-the-european-union-strategy-for-growth-and-employment.html> [in English]